

Zpráva z realizace projektu v roce 2008 – číslo **02040508**

Název projektu:
Avifauna sadů u Jakubova

Obor: **B obratlovci**

Program: **4 Ptáci zemědělské krajiny**

Řešitel:

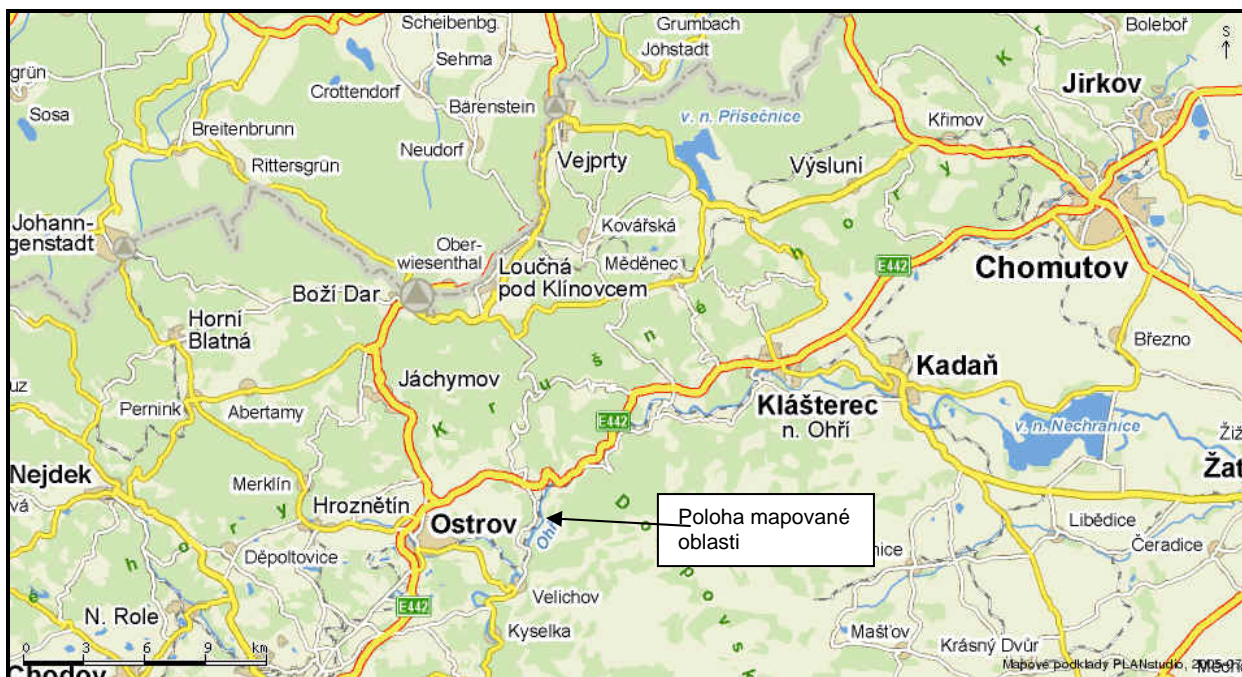
Ing. Martin Lípa, Brigádnická 710/2 Ostrov 363 01, telefon , e-mail: 777086620, ec.meluzina@volny.cz

Úvod

Lokalita VKP Sady u Jakubova - podrobnější popis

Pozemky se nacházejí v blízkosti obce Jakubov. (viz. přiložená lokalizace). V 50. letech zde byly založeny vysokokmenné sady jabloní a třešní. Dále se zde zachovaly fragmenty ovocných výsadeb staršího data. VKP Sady u Jakubova je součástí Ptačí oblasti Doupovské hory. Samotné území sadů je dosti postižené dlouhou periodou, kdy chyběla jakákoliv péče o tyto pozemky. Některé plochy jsou silně ruderalizované, stromy jsou dlouhou dobu neřezané atd.

V sadech se plánuje rozsáhlejší asanační zásah spočívající v odstranění části náletových dřevin, konzervačním řezu ovocných vysokokmenů a obnově sečení travnatých ploch. Tyto zásahy budou předmětem žádosti do Operačního programu životní prostředí v prioritní ose 6 - Ochrana přírody a krajiny. Cílem mapování bylo postihnout výchozí stav avifauny sadů před započítím prací a zohlednit ho při zpracování projektu.

Cíle

1. Získat poznatky o avifauně území před provedením plánovaných zásahů
2. Získat podklady pro zpracování projektu.
3. Získat podklady pro žádosti o výjimky k zásahu do biotopu zvláště chráněných druhů

Metodika

Situaci v rozložení sadů a dalších sledovaných pozemků zobrazuje ortofoto snímek. Bíle jsou vyznačeny parcely, kde jsou plánovány zásahy v rámci projektu pro operační program. Průzkum ale proběhl i na pozemcích ve středu lokality. Celkově se jednalo o rozlohu 53 ha. Hlavním důvodem je záměr získat i jejich vlastníky pro spolupráci s pozemkovým spolkem a pomoci s jejich převodem na cennější společenstva. Lokalita byla rozdělena na část západ zahrnující pozemky od centrální cesty dolů k řece (v levé části snímku) a část východ - pozemky od centrální cesty k loukám za rybníkem (v pravé dolní části snímku). V části západ vedl pozorování RNDr. Oldřich Bušek a v části východ Mgr. Michal Němec. Svoje pozorování zaznamenávali do vlastních deníků. Zprávu za celé území vypracovali společně. Byly provedeny celkem 4 návštěvy v období duben - červen - každý mapovatel udělal 4 kontroly. Pozemky byly procházeny plošně bez stálé trasy. Ptáci byly pozorováni vizuálně a pomocí hlasů. Jako hnízdní pár bylo hodnoceno opakované pozorování na dané lokalitě při obhajování hnízdního okrsku nebo při zpěvu. Ojedinelá pozorování nebyla hodnocena jako pravděpodobné nebo prokázané hnízdění.

Výsledky - přehledná tabulka a komentář

Celkem průzkum zjistil v sadech výskyt 50 druhů. 43 z nich bylo hodnoceno jako hnízdní druhy. Dva hnízdní druhy jsou hodnoceny jako ohrožené, jeden hnízdní druh jako silně ohrožený. Ťuhák obecný a včelojed lesní jsou zároveň druhy, které jsou předmětem ochrany ptací oblasti Doupovské hory. Překvapením byla absence pěníce vlašské na lokalitě a relativně malý počet hnízdních párů ťuháků.

Druh	Druh	Početnost hnízdních párů	statu s druh u	Poznámka k plánovaným zásahům
Brhlík lesní	<i>Sitta europaea</i>	3		
Budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	16		
Cvrčilka říční	<i>Locustella fluviatilis</i>	3		ponechat vytípaný porost tužebníku
Cvrčilka zelená	<i>Locustella naevia</i>	2		ponechat vytípaný porost tužebníku
Čečetka zimní	<i>Carduelis flammea</i>	1		
Červenka obecná	<i>Erithacus rubecula</i>	7		
Dlask tlustozobý	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	3		
Drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>	8		
Holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>	1		
Hrdlička divoká	<i>Streptopelia turtur</i>	2		zachovat v ploše (2-3) skupiny vysokých porostů trnky
Hýl obecný	<i>Pyrhulla pyrhulla</i>	1		
Jičička obecná	<i>Delichon urbica</i>	jen zaletuje		
Káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	jen zaletuje		
Kos černý	<i>Turdus merula</i>	15		
Krahujec obecný	<i>Accipiter nisus</i>	jen zaletuje	silně ohrožený druh	
Králíček obecný	<i>Regulus regulus</i>	1		
Krutihlav obecný	<i>Jynx torquilla</i>	1	silně ohrožený druh	instalovat budky
Kukačka obecná	<i>Cuculus canorus</i>	2		
Lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>	1	ohrožený druh	instalovat polobudky
Linduška lesní	<i>Anthus trivialis</i>	3		
Lyska černá	<i>Fulica atra</i>	1		na rybníce
Mlynařík dlouhoocasý	<i>Aegithalos caudatus</i>	1		
Pěníce černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>	12		
Pěníce hnědokřídla	<i>Sylvia communis</i>	4		
Pěníce pokřovní	<i>Sylvia curruca</i>	4		

Pěnice slavíková	<i>Sylvia borin</i>	10		
Pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	16		
Pěvuška modrá	<i>Prunella modularis</i>	7		
Poštolka obecná	<i>Falco tinnunculus</i>	jen zaletuje		
Potápka malá	<i>Podiceps ruficollis</i>	1		při úpravě rybníka ponechat část litorálních porostů
Rákosník zpěvný	<i>Acrocephalus palustris</i>	2		
Rorýs obecný	<i>Apus apus</i>	jen zaletuje	ohrožený druh	
Sedmihlásek hajní	<i>Hippolais icterina</i>	1		
Sojka obecná	<i>Garrulus glandarius</i>	2		
Stehlík obecný	<i>Carduelis carduelis</i>	3		
Strakapoud malý	<i>Dendrocopos minor</i>	1		v ploše vytipovat a poté nekácet vzrostlé souše olší
Strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>	2		
Strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	8		
Střízlík obecný	<i>Troglodytes troglodytes</i>	3		
Sýkora babka	<i>Parus palustris</i>	1		instalovat budky
Sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	9		instalovat budky
Sýkora modřinka	<i>Parus caeruleus</i>	12		instalovat budky
Šoupálek dlouhoprstý	<i>Certhia familiaris</i>	3		
Špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>	2		instalovat budky
Ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	2	ohrožený druh	ponechat vytipované vzrostlé porosty trnin (růže, trnka)
Včelojed lesní	<i>Pernis apivorus</i>	jen zaletuje	silně ohrožený druh	
Vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	jen zaletuje		
Zvonek zelený	<i>Carduelis chloris</i>	3		
Zvonohlík zahradní	<i>Serinus serinus</i>	1		
Žluna zelená	<i>Picus viridis</i>	1		odstranění části keřového patra a obnova osluněných travních porostů

Závěr

Průzkum prokázal že biotop sadů má velký ochranný potenciál. Bude však nutné provést redukci přehoustlých křovin a plevelných náletových dřevin. V této kapitole jsou komentovány druhy které jsou předmět ochrany PO Doupovské hory, které by v danou lokalitu mohli pravděpodobně využívat a pro které mají uvedené zásahy pozitivní význam.

včelojed lesní *Pernis apivorus*

Díky smýcení velkých ploch křovin a následnému pravidelnému sečení lokality vzroste oslunění povrchu půdy. Díky tomu poroste i densita vosích a čmeláčích hnízd, které tvoří důležitou část potravy druhu.

žluna šedá *Picus canus* a datel černý *Dryocopus martius*

Ponechání vzrostlých stromů na lokalitě, konzervace starých ovocných stromů a výsadby dalších stromů na lokalitě zlepšují potravní základnu obou druhů. Doupné stromy pak mohou poskytnout i hnízdní úkryty.

ťuhýk obecný *Lanius collurio* a pěnice vlašská *Sylvia nissoria*

Druhy jsou vázány na rozvolněné skupiny a solitéry keřů a stromů s mozaikou porostů pokrytých pouze bylinným patrem. Proředěním souvislých porostů náletových dřevin a zapojených keřových nebudou dotčeny hnízdní možnosti obou druhů, neboť takové porosty pro hnízdění nevyužívají. V mezích pozemků a na neobdělávatelných plochách budou ponechány porosty trnek, hlohů a šípků

Seč lokality v kontrastu s okolními pozemky poskytne pestřejší potravní nabídku protože podpoří též změnu druhového spektra hmyzu - hlavní složky potravy v době hnízdění.

Zpracoval: Martin Lípa

V Ostrově..dne 22.11.2008

Fotodokumentace

IMGP2216_Jakubov_491_1.jpg
autor: Martin Lípa, červen 2008

Projekt č.: **02040508 - Avifauna sadů u Jakubova**
objekt: parcela 491/1 v k.ú. Jakubov - prokázáno hnízdění ťuhýka obecného

IMGP2220_Jakubov_423_1.jpg
autor: Martin Lípa, červen 2008

Projekt č.: **02040508 - Avifauna sadů u Jakubova**
objekt: parcela 423/1 v k.ú. Jakubov - prokázáno hnízdění lejska šedého

IMGP4558_Jakubov_Calam_trnky_423_1.jpg
autor: Martin Lípa, září 2008

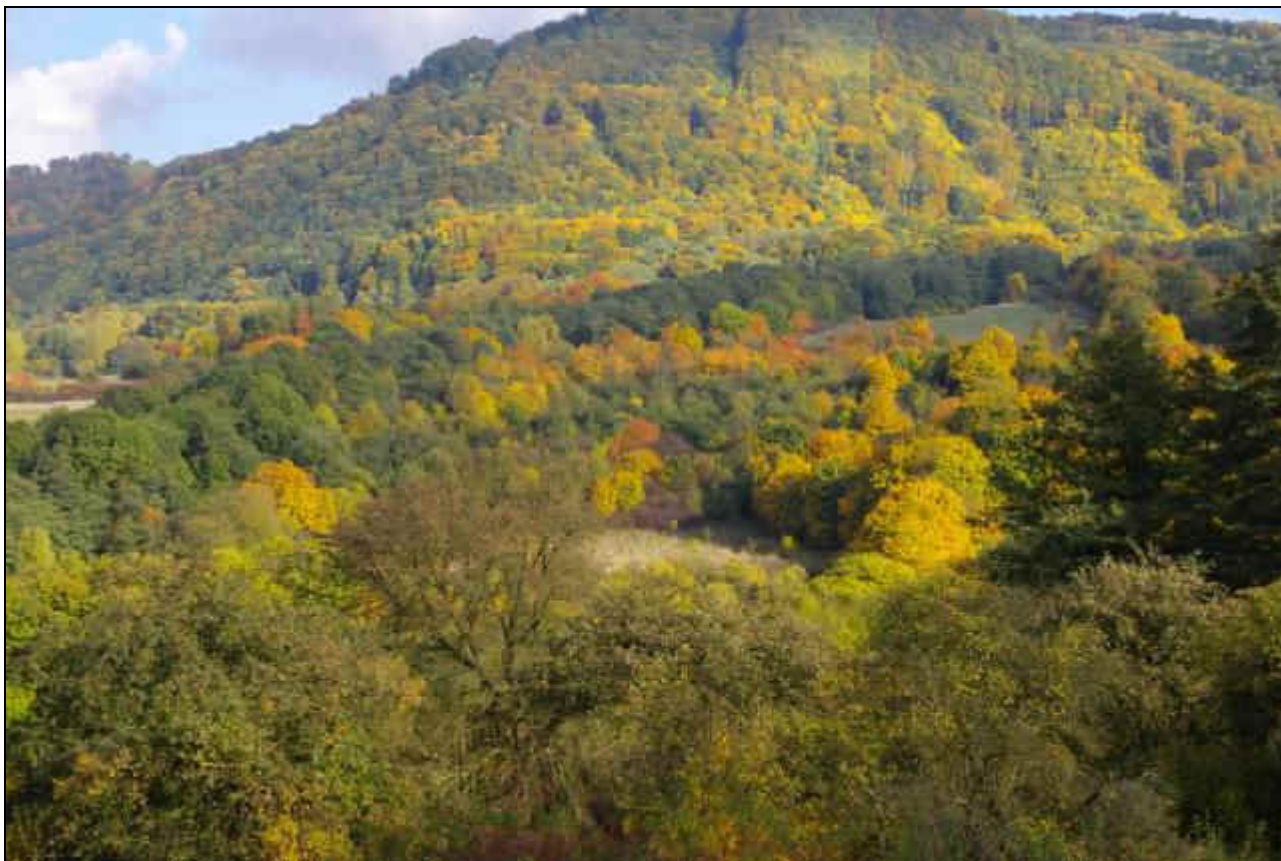
Projekt č.: **02040508 - Avifauna sadů u Jakubova**
objekt: souvislé trnkové lemy a plochy ruderalizované třtinou křovištní

IMGP4184_Jakubov_hruskovna_434_1.jpg
autor: Martin Lípa, září 2008

Projekt č.: **02040508 - Avifauna sadů u Jakubova**
objekt: velká část sadů je zarostlá nitrofilní vegetací

IMGP4578_Jakubov_sady z protisvahu.jpg
autor: Martin Lípa, září 2008

Projekt č.: **02040508** - Avifauna sadů u Jakobova
objekt: pohled na plochu sadů z protisvahu

IMGP1732_Jakubov_Sady jaro 2008.jpg
autor: Martin Lípa, duben 2008

Projekt č.: **02040508** - Avifauna sadů u Jakobova
objekt: pohled na plochu sadů z protisvahu